

Oikeus liikkua omin jaloin

Kangasalan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman seuranta 2016

Kunnanhallitus hyväksyi kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman 2.6.2014. Ohjelmassa on 10 toimenpidekokonaisuutta, joiden toteutumista kestävän liikkumisen työryhmä seuraa vuosittain ja raportoi niistä kunnanhallitukselle.

Kävelyä ja pyöräilyä markkinoidaan

Tiedotetaan kävelyn ja pyöräilyn reiteistä ja mahdollisuuksista mm. kartoin ja reittioppain. Seudun kuntien yhteistyö markkinoinnissa on tärkeää. Koulut, päiväkodit ja lasten vanhemmat ovat tärkeitä kohderyhmiä, joille voidaan viestiä kävelyn ja pyöräilyn positiivisista vaikutuksista lasten hyvinvointiin.

Kunta ei saanut Liikenneviraston avustusta pyöräilyn markkinointiin, mikä vähensi mahdollisuuksia ohjelman markkinointiin ja yrityskäynteihin. Myöskään laajempi seudullinen hanke ei saanut rahoitusta.

Seudullisen pyöräilykartan päivittämistyö käynnistyi syksyllä. Pyöräilyviikolla 2017 kartasta julkaistiin sekä paperiversio että reittioppaan lailla toimiva digiversio. Samaan aikaan julkaistiin myös ensimmäinen kävelyn ja pyöräilyn seurantaraportti, jonka laatiminen käynnistyi v. 2016.

Liiku ja leiki -työryhmä on jatkanut tarinakarttojen laatimista kävely-, luonto- ja liikuntareiteistä. Liiku ja leiki -sivusto ja Neuvokas-kortit (www.neuvokasperhe.fi/) ovat olleet terveydenhoitajilla aiempaa enemmän käytössä.

Kaavoitus järjesti syyskuussa kulttuuriympäristöpäivien ja liikkujan viikon yhteydessä Kulttuuri-Rogaining -tapahtuman teemasta ”Porukan paikat”. Puhelinapplikaation avulla koetettiin saada myös nuoriso tutustumaan lähiympäristöön omin jaloin.

Kangasalan peruskoulut ovat mukana Liikkuva koulu -hankkeessa, ja liikunnallisuutta on lisätty kaikessa opetuksessa. Tunneilla liikutaan metsässä ja välitunnilla kannustetaan juoksemaan. Kangasalan koulut menestyivät seudullisessa koulumatkojen liikkumistapaselvityksessä. Kysely tehtiin nyt ensimmäistä kertaa, ja se kohdistettiin peruskouluille ja 2. asteen oppilaitoksille. 80-90 % koululaisista ja opiskelijoista kulkee koulumatkansa kävellen, pyörällä tai bussilla. Kangasalla autolla kuljetettavien osuus on pienin seudun muihin kuntiin verrattuna.

Autolla saattamisen sijasta omin jaloin kulkeminen oli suosiossa. Aamulehti kirjoitti asiasta jutun, jossa Vatialan koulu oli esimerkkinä:

Kun pyörän huolto tulee lapselle tutuksi, hän voi innostua pitämään omaa pyöräänsä kunnossa.

Tampereen kaupunkiseudun kyselyssä tutkittiin, miten oppilaat kulkevat lyhyitä eli alle kolmen kilometrin mittaisia koulumatkoja: kuljetaanko heidät autolla vai kulkevatko he ympäristön kannalta kestäville tavoille eli kävellen, pyörällä tai bussilla.

Huipputulokset kyselyssä sai Vatialan koulu Kangasalla. Vatialan koulun oppilaat liikkuvat kyselyn tulosten perusteella sataprosenttisesti kestäville kulkutavoilla ja lähes kaikki kävellen ja pyöräillen.

Joukkoliikennettä käyttää syksyllä kaksi prosenttia oppilaista ja talvella viisi prosenttia.

Listasimme Vatialan koulun rehtorin Mari Saarikon keinot, joilla he ovat saaneet liki kaikki oppilaansa kävelemään tai pyöräilemään kouluun.

- 1. Muistutemme aina syksyllä lasten liikkumisesta viesteillä sekä vanhempainyhdistyksen kokouksessa.*
- 2. Järjestämme kampanjoita, kuten pyöräilykypäräkampanjoita tai kulje koulumatka omin jaloin -kampanjoita.*
- 3. Palkitsemme aktiivisimmat luokat kivoilla palkinnoilla.*
- 4. Olemme ohjeistaneet huoltajat jättämään oppilaat aamuisin kauemmaksi pysäkille – perustelemme tätä turvallisuudella.*
- 5. Suhtaudumme myönteisesti oppilaiden pyöräilyyn. Pidämme pyörien huoltotunteja.*
- 6. Oppilailla on välillä koulun pihassa taitoratoja pyöräilyn harjoitteluun.*
- 7. Kannustamme lapsia liikkumaan omin jaloin.*

- Lapset ovat usein rauhallisempia, kun ovat saaneet haukata aamulla happea koulumatkalla, Saarikko sanoo.

Työmatkaliikuntaa lisätään

Kunta tekee yhteistyötä alueen suurimpien työnantajien kanssa tiedottamalla työmatkaliikunnan tärkeydestä ja näyttää työnantajana esimerkkiä työmatkaliikunnan edistäjänä.

Työmatkaliikunnan markkinointia ei onnistuttu järjestämään kannustavan rahoituksen puutteessa. Kunta on aloittanut henkilöstönsä työmatkaliikkumisen ohjaamisen vuoden 2017 keväällä.

Laatukäytävä toteutetaan yhteistyönä

Mal-sopimuksessa varattu rahoitusta Tampere-Kangasala -laatukäytävän parantamiseen pienin toimenpitein vuosina 2014-2015. Kunnan talousarviosta päätettäessä on varmistettava, että rahoitus jatkuu vuoden 2015 jälkeenkin.

Laatukäytävän parantamisen jatkaminen Vatialassa on mukana uudessa MAL3-sopimuksessa. Kunta on rakentanut oman osuutensa Santaradasta kuluneena vuonna. Päälylystyö on jäänyt vuodelle 2017.

Santaradan Tampereen puoleinen osuus voidaan toteuttaa, kunhan sopimus vanhan ratapohjan luovuttamisesta Liikennevirastolta Tampereen kaupungille on saatu aikaiseksi.

MAL3-sopimuksen mukaan hallituskaudella muutetaan myös Liutun valoristeys kiertoliittymäksi, mikä parantaa pyöräilyn sujuvuutta tuntuvasti. Suunnittelu on vastikään käynnistynyt, ja rakentamistyöt voidaan käynnistää v. 2018.

Talvikunnossapitoa parannetaan

Laadukas auraus, liukkauden torjunta ja hiekan poisto lisäävät ympärivuotista kävelyä ja pyöräilyä.

Kävely- ja pyöräteiden kunnossapidolle on tuotteistamishankkeessa määritelty seudulla yhteiset kriteerit. Uusien kriteerien pohjalta kilpailutettujen alueurakoiden sopimuskausi on käynnistynyt lokakuun alussa. Pyöräilyn pääväylille annettiin 1A-luokitus, joka tarkoittaa auraamisen aloittamista jo 3 cm lumipeitteellä.

Talvihoidon tyytyväisyyskysely toteutettiin keväällä 2016. Kangasalta oli vain 10 vastaajaa, joten tuloksista ei voi tehdä kovin kattavia johtopäätöksiä.

Kävelyalueita kehitetään

Keskustan ja aluekeskusten (Vatiala, Suorama, Ruutana, Sahalahti) ydinkortteleiden kehittäminen kävelypainotteisina.

Torialueen kehittämisestä laadittiin yhteistyössä teknisen keskuksen, elinkeinotoimen ja keskustan yrittäjien kanssa suunnitelma. Linja-autoaseman saneeraushankkeen viivästyminen vuoksi rakentamisen käynnistyminen siirtyi myöhemmäksi.

Torin kehittämisessä painotetaan lasten ja nuorten toimintoja, jalankulkua ja viihtyisyyttä.

Kävelyä ja pyöräilyä yhdistetään paremmin joukkoliikenteeseen

Kävely ja pyöräily tukevat joukkoliikennettä, minkä vuoksi joukkoliikenteen asemien ja pysäkkien pitää olla mukavia ja viihtyisiä. Liityntäpysäkeillä tulee olla katettu pyöräpysäköinti.

Vuoden 2016 tavoitteeksi asetetut pysäkkialueiden parantaminen Alatiellä ja liityntäpysäköintikatoksen tekeminen Pikonkankaalle eivät toteutuneet.

Palveluita saavutetaan paremmin kävellen ja pyörällä

Merkittäviin julkisiin tai yksityisiin palveluihin helppo tulla kävellen ja pyörällä.

Keskustan houkuttelevuutta on pyritty parantamaan Uusi Kangasala -työpajan ja siitä juontavien kaavoitushankkeiden avulla. Torin suunnitelma on valmistunut viime vuonna. Ellintien ja uimahallin alueiden suunnittelu on edennyt yhteistyössä kiinteistönomistajien kanssa. Urheilutien alueen suunnittelu käynnistyi vuoden vaihteessa. Hankkeiden tavoitteena on lapsia ja nuoria palvelevien toimintojen lisääminen ja lapsiperheiden houkuttelu kävelyetäisyydelle keskustan palveluista asumismuototarjonnan avulla. Tämän toteutuessa luodaan edellytykset keskustan monipuolisten palveluiden säilyttämiseen ja parantamiseen.

Suoraman ja Vatialan aluekeskusten läheisyyteen valmistui viime vuonna useita kerrostaloja, joiden asukkaat pääsevät nauttimaan lähellä sijaitsevista palveluista ja laadukkaasta joukkoliikenteestä. Eheyttävä rakentaminen jatkuu myös kuluvana vuonna.

Päätöksiä arvioidaan kestävän liikkumisen kannalta

Päätöksiä tehtäessä tulisi arvioida niiden vaikutusta ihmisten arkiliikkumiseen.

Palveluverkon ja liikenneverkon kehittämisen vaikutuksia on arvioitu päätöksenteon yhteydessä kestävän liikkumisen kannalta yleiskaavoituksen yhteydessä.

Kävelyn ja pyöräilyn investoinnit ovat 25 €/asukas v. 2016

Investoinnit kirjataan omaksi talousarviomomentiksi ja suhteutetaan asukaslukuun, esim. 25 €/asukas/vuosi. Investointeja ohjaa maankäytön toteuttamisohjelma ja niitä priorisoidaan vaikuttavuuden perusteella.

Kävelyn ja pyöräilyn markkinointiin ei v. 2016 käytetty rahaa.

Viime vuonna uusia jalankulku- ja pyöräteitä rakennettiin Lemetyntielle ja Artturintielle sekä tehtiin raskas peruskorjaus kävely- ja pyöräily-yhteydelle Annalantieltä Kaarina Maununtyttären tielle. Santarata muokattiin uuteen uskoon, enää asfaltti ja kaiteet puuttuvat.

Yhteensä näihin kului kunnan rahaa 303 527 euroa eli 9,8 euroa asukasta kohti. Tavoite toteutui vain 39%:sti.

Työryhmä koordinoi toimenpiteitä ja raportoi niistä kh:lle

Vuosittain asetetut kävelyn ja pyöräilyn tavoitteet, joiden toteutumista kestävän liikkumisen työryhmä koordinoi ja seuraa.

Teknisen keskuksen kotikatutiimi tutustumassa asuin ympäristön laatuun.

Kangasala liittyi mukaan Pyöräilykuntien verkoston Pyöräkompassi-hankeeseen. Kompassin avulla voidaan arvioida ja vertailla kuntien pyöräilynedistämistyötä. Kunta osallistui pyöräkompassin I vaiheessa kriteerien valikoimiseen. Arviointityö on tehty toukokuussa 2017.

Kestävän liikkumisen työryhmä kokoontui kahdesti vuonna 2016. Vuosittainen raportti valmisteltiin kunnanhallitukselle vuoden 2017 keväällä.